

дяни, підприємства, установи, організації та їх посадові особи ухиляються від виконання рішень судів, чим завдають шкоди правам, охоронюваним законом інтересам юридичних і фізичних осіб, громадським і державним інтересам.

Невиконання може виражатися у прямій відмові виконати рішення суду. Однак найбільш часто має місце ухилення від виконання рішення суду. Це та ж відмова, але виражена в завуальованій формі: особа відкрито не заявляє про відмову виконати судові рішення, але діє таким чином, що фактично унеможливує його виконання.

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: прийнятий 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.

2. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/48433250>.

3. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57657221>.

4. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/60129843>.

5. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/67570040>.

Боняк Валентина Олексіївна
д.ю.н., доц., завідувач кафедри
теорії та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

При підготовці тез цієї доповіді автор поставив за мету визначити найбільш ефективні шляхи подолання корупції в органах охорони правопорядку, спираючись на наявний національний та зарубіжний досвід.

У сучасних умовах однією з основних перешкод на шляху до належної організації та ефективного функціонування існуючої правоохоронної системи та її провідної складової – підсистеми органів охорони правопорядку України – вітчизняні науковці та практичні працівники небезпідставно вважають корупцію в цих та інших органах державної влади України.

На користь цього свідчать й узагальнені результати проведеного нами соціологічного опитування, в ході якого свою думку висловили 300 респондентів, що мають практичний стаж у сфері правоохорони або у пов'язаній з нею сфері. Однією з проблем, що заважає нормальній організації та ефективному функціонуванню органів охорони правопорядку, опитувані назвали саме корупцію. Так, на запитання «З якими головними проблемами, на Вашу думку, стикається сучасне українське суспільство?» ствердну відповідь – «інтенсивний розвиток корупції у владних структурах, в тому числі і у правоохоронних органах» – надали 103 респонденти, що складає 34,3 % від всіх опитаних [1, с. 489-492].

Світовий досвід свідчить, що найбільш чітка й ефективна система боротьби з корупцією, яка спирається на солідну нормативно-правову базу та однозначну підтримку суспільства, є характерною для Фінляндії. Міжнародною неурядовою організацією по боротьбі з корупцією «Трансперенсі Інтернешнл» ця

держава визначена як одна з найменш корумпованих серед 133 країн світу. Основною рисою законодавства Фінляндії є органічне поєднання національного законодавства із загальноєвропейським із мінімально можливими змінами першого.

До найбільш значущих його особливостей, що знайшли своє відображення в нормах чинного законодавства Фінляндії, слід віднести такі:

– при визначенні певного виду злочину не використовується термін «боротьба»;

– закладено принцип запобігання вчиненню злочинів у кожному нормативно-правовому акті, що визначає конкретну сферу діяльності, а не вид злочину;

– за вчинення дій, які можуть кваліфікуватися як «корупція», залежно від ступеня суспільної небезпеки злочину, передбачено санкції від штрафу до ув'язнення строком до чотирьох років [2, с. 12].

Досвід боротьби з корупцією у ФРН свідчить про ефективність співпраці з громадськістю. Зокрема, відомством кримінальної поліції федеральної землі Нижня Саксонія запроваджено прийом анонімних повідомлень від громадян про економічні злочини. Таке рішення було прийнято за результатами пілотного проекту, під час якого за чотири місяці до вищезгаданого спецпідрозділу, який складається з 9 працівників прокуратури та 33 поліцейських, надійшло 184 повідомлення про злочини. Кримінальні справи було відкрито у 124 випадках, з яких 30 % стосувались справ щодо корупції [3, с. 112-113].

У Словацькій Республіці у структурі Міністерства внутрішніх справ засновано Антикорупційний комітет, до повноважень якого належить проведення превентивних заходів та розслідування фактів корупції серед працівників міністерства та поліцейських структур країни.

З метою отримання інформації про посадові злочини в правоохоронних структурах у цій державі встановлено спеціальну телефонну лінію, за якою громадяни держави можуть повідомляти про відомі їм протиправні дії правоохоронців. Одночасно в міжнародній інформаційній мережі Інтернет створено веб-сторінку, де бажаючі можуть висловити свої пропозиції щодо необхідних заходів по боротьбі з корупцією в державних установах [2, с. 13].

За підсумками 2010 р., згідно з рейтингом «Трансперенсі Інтернешнл», серед колишніх радянських республік перше місце у світі за критерієм відносного зниження рівня корупції та друге – за ефективністю дій національного Уряду у боротьбі з корупцією посіла Грузія. Так, у 2010 році лише 2% населення Грузії ствердно відповіли на питання про те, чи давали вони хабар протягом попереднього року. Міжнародне дослідження, проведене неурядовою організацією «Міжнародне бюро вивчення суспільної думки у Грузії» (Georgia Opinion Research Bureau International, GORBI) у 2011 р. засвідчило значне зменшення рівня злочинності в країні та його наближення до найкращих показників у Європі [4].

За підсумками 2016 р. Республіка Грузія також має одні з найкращих показників у боротьбі з корупцією. Протягом останніх п'яти років у державі звільнення всього особового складу державтоінспекції супроводжувалось арештами працівників, які скоїли корупційні та інші злочинні діяння. Успішне апробування нових методів відбору працівників, разом із використанням новаторських іміджевих методів, безперервної рекламної компанії та роз'яснення населенню

цілей реформ, допомогли швидко перетворити грузинську поліцію на державний інститут, котрий користується широкою довірою народу [5, с. 74].

Україна у світовому Індексі сприйняття корупції (CPI) за 2016 рік отримала 29 балів зі 100 можливих. Це на 2 бали більше, ніж минулого року, але недостатньо для країни, де боротьба з корупцією проголошена головним пріоритетом. Покращенню позиції держави у світовому рейтингу сприяло просування антикорупційної реформи, проте відсутність дієвої судової системи та фактична безкарність корупціонерів не дає Україні зробити потужний ривок уперед і подолати 30-бальний бар'єр, що зветься «ганьбою для нації» (у всесвітньому рейтингу CPI Україна в 2016 р. посіла 131 місце зі 176-ти країн; цю сходинку із показником 29 балів поділили Казахстан, Росія, Непал та Іран [6].

Результати дослідження, проведеного в Україні у 2016 р. у рамках проекту Freedom House Nations in Transit, свідчать про значну роль громадянського суспільства у втіленні демократичних перетворень, що принесло нашій державі +4 бали. Підзвітність державних закупівель завдяки системі ProZorro, державне фінансування партій, перші розслідування НАБУ, участь громадськості в антикорупційних реформах – саме ці зміни експерти назвали найголовнішими. Найбільш значимими викликами було визнано слабкість інституцій, які мають забезпечувати верховенство права, надмірну зарегульованість економіки та зосередження влади в руках олігархічних кланів [6].

Парламент Української держави у подоланні корупції важливу роль відводить антикорупційній експертизі за участю громадськості (антикорупційна експертиза – діяльність із виявлення в нормативно-правових актах, проектах нормативно-правових актів положень, які самостійно чи у поєднанні з іншими нормами права можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією), що передбачена ч. 1 ст. 1 "Визначення термінів" та пп. 7-8 ст. 55 "Антикорупційна експертиза" Закону України "Про запобігання корупції" [7].

Однак і дотепер в Україні зберігається значний рівень корумпованості в органах державної влади, які визначають політику у правоохоронній сфері, а недосконалість національного законодавства з питань організації та функціонування державних органів є причиною внутрішньої та зовнішньої корупції.

До важливих чинників запобігання та протидії корупції в органах охорони правопорядку України слід віднести: а) залучення інститутів громадянського суспільства до участі у заходах щодо запобігання корупції, що передбачено ст. 21 "Участь громадськості в заходах щодо запобігання корупції" Закону України "Про запобігання корупції"; б) звернення до наявного досвіду діяльності правоохоронних органів зарубіжних країн з цього питання, насамперед Фінляндії, ФРН, Словацької Республіки та Республіки Грузії.

1. Боняк В.О. Конституційно-правові засади організації та функціонування органів охорони правопорядку України: проблеми теорії і практики: дис. ... докт. юрид. наук за спец. 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право / Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2015. 500 с.

2. Антикорупційне законодавство: міжнародні стандарти та їх запровадження в Україні: метод. посібник / уклад.: В.І. Григор'єв, М.А. Микитюк, Г.О. Гончарук. К., 2013. 92 с.

3. Мельник М.І. Німеччина на шляху боротьби з корупцією // Право України. 1997. № 11. С. 111-115.

4. Варченко І. Реформи в Грузії 2004-2012 років: уроки для України. URL: http://blogs.lb.ua/ivan_varchenko/283375_reformi_gruzii_rokiv.html.

5. Предотвращение коррупции на отраслевом уровне в странах Восточной Европы и Центральной Азии (на примере сферы образования, добывающей отрасли и полиции). URL: <https://www.oecd.org/corruption/acn/OECD-ACN-Study-Corruption-Prevention-Sector-Level-2017>.

6. Безкарність та недієве правосуддя тримають Україну на корупційному дні. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-koruptsiyi-cpi-2016>.

7. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.

Вишня Володимир Борисович
д.т.н., проф., професор кафедри
Гавриш Олег Степанович
викладач кафедри економічної
та інформаційної безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ;

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Сьогодні інформатизація суспільства веде нас до створення єдиного світового інформаційного простору, в рамках якого проводиться накопичення, обробка, зберігання та обмін інформацією між суб'єктами цього простору – населенням, організаціями, державами.

Очевидно, що можливості швидкого, політичною, економічною, науково-технічною та іншою інформацією, застосування нових технологій у всіх сферах суспільного життя і особливо у виробництві і управлінні є безсумнівним благом. Однак, швидкий розвиток промисловості стало загрожувати екології планети, а досягнення в галузі ядерної фізики породили небезпеку ядерної війни. Інформація теж може стати джерелом серйозних проблем.

Всім давно відомо широко поширене, дуже лаконічне, і в той же час ємне визначення поняття «війна», яке дав давньогрецький військовий теоретик фон Клаузевіц, зокрема, «війна – це продовження політики іншими засобами, коли перо дипломата змінюється на багнет військового». Так було протягом всієї історії людства. Цілі цивілізації виникли, виростили, постаріли і загинули на війні. Згодом ведення війни перетворилося на цілу науку. Технічний прогрес завжди був самим вірним супутником війни.

Сучасна військова думка зробила крок далеко вперед. Тепер її сфера – уся планета. У військових доктринах різних країн світу все частіше виявляються згадки про програми розвитку електронного зброї і програмного забезпечення спеціального призначення. Інформаційна війна розглядається як можливість стратегічної альтернативи в тих країнах, де розуміють, що при веденні бойових дій звичайними засобами вони явно поступаються.

Сам термін «інформаційна війна» зобов'язаний своїм походженням військовим і з'явився в середині 1980-х років в зв'язку з новими завданнями Збройних сил США після закінчення «холодної війни». Термін почав активно вживатися